

KOIVISTON PERINTÖ

- Koivistolainen parlamentarismi pohjasi ennen kaikkea edustukselliseen demokratiaan - Ei ollut kovin innostunut neuvoa antavista kansanäänestyksistä, ei liioin kaikista ylikansallisista päätöskuvioista; varoitteli mm. EU:n liian nopeasta laajenemisesta.
- Vastuu ja mandaatti eduskunnan tukeen perustavalla hallituksella koko vaalikauden; ei voi väistää vaikeissa tilanteissa kansan tai kansainvälisten ratkaisujen selän taakse.
- Presidentin valtaoikeuksista Tarja Halonen kertoi maaliskuussa Turussa järjestetyssä juhlaseminaarissa Koiviston todenneen hänelle:
"Em määh ny ihan tämmästä tarkottanu"

SUUNTA LÄNTEEN

- Sodan käyneelle Koivistolle lähtökohtana taistelujen tauottua: Täytyy olla jokin muukin tapa hoitaa näitä asioita.
- Tältä pohjalta lähti toinen Koiviston kaudelle ominainen valtioelämän piirre: ulkopoliittisen vakauden vaaliminen sekä mahdollisuuksien mukaan aiempaa selkeämpi suuntautuminen länteen.
- Neuvostoliiton romahtaminen 1990-luvun alussa loi tälle hyvät edellytykset.
- Koiviston johdolla tartuttiin tilanteeseen ja tehtiin jämeriä ratkaisuja:
  - Todettiin N-liiton kanssa solmittu YYA-sopimus rauenneeksi, samoin Pariisin rauhansopimuksen 1947 tietyt määräykset (mm. puolustusvoimien vahvuutta koskeneet)
  - Liitettiin EY:in; jäsenanomuksen allekirjoitus 18.3.1992 (Mauno Koivisto, Esko Aho)

K.J. STÅHLBERG – MAUNO KOIVISTO

- Parlamentarismin kehittäjinä presidenteistä kaksi ylitse muiden:
- Tasavallan I presidentti K.J. Ståhlberg loi sisällissodan jälkeisissä vaikeissa oloissa perustan, jopa pitkälti kirjoitti HM:n 1919 - Kuningashanke (Hessenin prinssi Friedrich Karl - Väinö I) ja vahvan johtajan kaipuu: Kuninkaan "korvikkeena" presidentille harvinaisen laajat valtaoikeudet.
- Kansallisteatterin "Ensimmäinen tasavalta" antaa erittäin hyvän käsityksen ilmapiiristä, jossa parlamentarismiin ja demokratiaan jouduttiin henkisesti kasvamaan äärioikeiston vastustaessa jopa terrorisoimalla (Lapuan Liike).
- Mauno Koiviston johdolla raivattiin valtiosäännöstä niitä parlamentarismia rajanneita elementtejä, jotka HM:n syntyvaiheessa siihen oli "ajan hengen" mukaisina omaksuttu.

PRESIDENTIN VALTAOIKEUDET

- Parlamentarismien korostaminen tarkoitti presidentin valtaoikeuksien kaventamista.
- Eduskunnan ja hallituksen/pääministerin aseman vahvistuminen.
- Merkittäviä muutoksia 1980-luvun puolivälistä 1990-luvun alkupuolelle HM:n 1919 osittaisuudistuksina.
- Presidentti voi määrätä uudet vaalit mutta vain pääministerin perustellusta aloitteesta ja EK-ryhmiä kuultuaan; hallitusta muodostettaessa EK:n oltava koolla, kuultava puhemiestä ja EK-ryhmiä.
- Presidentin toimikausien rajaus kahteen ja suora 2-vaiheinen kansanvaali.
- Kaikki puolueet hallituskelpoisia, ei "yleisiä syitä"; koko vaalikauden hallitukset.
- valtasuhdemuutokset kerättiin täsmennettiin perustuslain kokonaiskoodifikaatioksi (PI 2000), mukana myös EU-asioiden käsittelyjärjestys.

PRESIDENTIN VALTAOIKEUDET

- Parlamentarismien korostaminen tarkoitti presidentin valtaoikeuksien kaventamista.
- Eduskunnan ja hallituksen/pääministerin aseman vahvistuminen.
- Merkittäviä muutoksia 1980-luvun puolivälistä 1990-luvun alkupuolelle HM:n 1919 osittaisuudistuksina.
- Presidentti voi määrätä uudet vaalit mutta vain pääministerin perustellusta aloitteesta ja EK-ryhmiä kuultuaan; hallitusta muodostettaessa EK:n oltava koolla, kuultava puhemiestä ja EK-ryhmiä.
- Presidentin toimikausien rajaus kahteen ja suora 2-vaiheinen kansanvaali.

PUHDAS PARLAMENTARISMI

- Tarkoittaa sitä, että hallitus on riippuvainen eduskunnan ja vain eduskunnan luottamuksesta, muut toimijat - esim. kuningas tai presidentti - eivät voi sekaantua asiaan.
- Suomen 1919 HM:ssa presidentin vahva asema: kutsuu valtioneuvoston jäsenet, joiden tulee nauttia eduskunnan luottamusta; voi hajottaa eduskunnan ja määrätä uudet vaalit; vahvan pitkäaikaisen presidentin Kekkonen aikana rajasi pahasti parlamentarismia: Käytännössä ministerit olivat riippuvaisia myös presidentin "suosiosta".
- Tämän perinteen ja "maan tavan" Koivisto uskalsi pääministerinä asettaa kyseenalaiseksi; ei suostunut eroamaan presidentin tahdon perusteella; vetosi HM:n mukaisesti eduskunnan luottamukseen hallituksen elinehtona.
- Omien pääministerikokemustenkin myötä ajatus puhtaammasta parlamentarismista korostui Koiviston presidenttikaudella.

PÄÄMINISTERI JA PRESIDENTTI

- Mauno Henrik Koivisto (25.11.1923 - 12.6.2017)
  - valtiovarainministeri 1966-67, 1972 (Rafael Paasion suosikki)
  - pääministeri 1968-1970, 1979-82.
  - Suomen Pankin pääjohtaja 1968-1982.
  - Suomen tasavallan 9. presidentti 1982-1994.
- Kaksi Koiviston keskeisintä jälkeä valtioelämään on PARLAMENTARISMIN korostaminen ja Suomen SUUNTA LÄNTEEN.

ÄIDIN SUKUJUURET

- Äiti Hymni Sofia Eskola (s. Piikkiö 18.3.1884 – k. Turku 17.2.1934) oli lukkari-urkurin tytär.
- Ompelija, liinavaraston hoitaja hotelli Phoenixissä - samassa rakennuksessa Mauno Koivisto väitteli sittemmin tohtoriksi.
- Juho Ja Hymni Sofia vihittiin Turussa 14.8.1920.
- Jos Koiviston isän suku oli korostuneesti vähäväkistä rahvasta Loimaan seudulta, niin äidin suvusta löytyy aika paljon talollisväestöäkin ja maantieteellisesti laajalta alueelta Länsi-Suomen Merimaskusta, Lemusta, Nauvosta, Rymättylästä Itä-Suomen Piippolaan, Pulkkiilaan, Kiuruvedelle ja Iisalmeen asti.

ISÄN SUKUJUURET

- Koiviston isä Juho Koivisto (s.1.7.1881 Loimaa - k.9.2.1965 Turku) Koiviston torpan poika Loimaan Pappisten kylästä - sukunimi Koivisto.
- Isän puolen sukujuuret 1700-luvulta lähtien Loimaan seudulta. - Varhaisimmat tunnetut esivanhemmat: rakuuna Johan Pilroth (k.1742) Loimaan Köyliön kylästä ja Jaakko Matinpoika (s.10.7.1700) Kurittulan Ala-Nissilän isäntä.
- Esivanhemmat pääosin vähäväkistä kansaa: torppareita, ruotusotamiehiä, käsityöläisiä, itsellisiä jne.

ISÄN SUKUJUURET

-Koiviston isä Juho Koivisto (s.1.7.1881 Loimaa - k.9.2.1965 Turku) Koiviston torpan poika Loimaan Pappisten kylästä - sukunimi Koivisto.

- Isän puolen sukujuuret 1700-luvulta lähtien Loimaan seudulta. - Varhaisimmat tunnetut esivanhemmat: rakuuna Johan Pilroth (k.1742) Loimaan Köyliön kylästä ja Jaakko Matinpoika (s.10.7.1700) Kurittulan Ala-Nissilän isäntä.

Esivanhemmat pääosin vähäväkistä kansaa: torppareita, ruotusotamiehiä, käsityöläisiä, itsellisiä jne.

